

---

als museum en heropend met de tentoonstelling Van Goeden Huize. Voor meer informatie: www.streekmuseumhw.nl.

- 6. Hofweg 2A, Heinenoord, Nederlands Hervormde Kerk**
Spoedig na de Sint Elisabethsvloed van 1421 werd de polder Oud-Heinenoord in 1437 bedijkt. Na de inpoldering vormde zich een nederzetting aan de dijk nabij de sluis en de haven. Zo ontstond al in de 15e eeuw het dijkdorp Heinenoord. Ook de kerk stamt uit de tweede helft van de 15e eeuw en behoort tot de oudste kerken in de Hoeksche Waard. De toen rooms-katholieke kerk werd gewijd aan Johannes de Doper. Het koor van het eenbeukige schip in gotische stijl is op Jeruzalem georiënteerd. De toren aan de westkant is schever gezakt dan de toren van Pisa, maar sinds de laatste restauratie in 1973 onbeweeglijk. De torenspits werd in 1772 vernieuwd. Het kerkinterieur bevat eeuwenoude muurschilderingen, een middeleeuwse triomfbalk waarvan er maar twee in Nederland zijn overgebleven, beeldhouwde grafzerken, herenbanken voor de vrijheer van Goidschalxoord en voor de toenmalige ambachtsheer van Heinenoord, en een Lohman-orgel uit 1855.

- 7. Dorpsstraat 63, Heinenoord, Hoeve Midden-Leeuwenstein, fam. H.K. Biesheuvel**
De schijnwerpers staan ondermeer gericht op de 18e-eeuwse poort met bewerkte hardstenen pijlers, waarop heraldische leeuw-tjes wapenschilden dragen. Deze poort blijkt afkomstig te zijn van de gesloopte buitenplaats Buitenrust, ooit gelegen aan de Achterweg te Dubbeldam. Rond 1850 heeft de toenmalige eigenaar Leeuwenburgh de poort met het smeedijzeren hekwerk gekocht en op de heul van Midden-Leeuwenstein laten plaatsen. De deftige poort en de achterliggende kastanjelaan geven toegang tot de hofstede. Het woonhuis heeft een ingezwenkte lijstgevel. Rond 1850 is de schuur met middenlangsdeel verlengd en werd ook de typisch Hoeksche Waardse siergevel van het woonhuis aangebracht. Op een oude kaart is te zien dat er ooit een losstaand zomerhuis op het erf stond, maar tijdens de verbouwing is er een nieuw inpandig zomerhuis aangebouwd. Daarbij werd gebruik gemaakt van alle oorspronkelijke elementen, zoals alkooven, een gemetselde koelbak voor de melkbussen, binnenblinden enzovoorts. Het schuurdak met wolfseinden is met riet gedekt. De oudst bekende bewoner van deze plaats is Gleyne Pietersz., die al in 1559 in de archieven wordt vermeld. Bijna vier en een halve eeuw en dertien generaties lang bleef deze trotse hoeve in bezit van zijn nakomelingen, waaronder de familie Leeuwenburgh. De familie Biesheuvel, die via de vrouwelijke lijn al sinds 1914 het bedrijf pachtte, kocht in 1985 de boerderij van de erfgenamen van de familie Leeuwenburgh. Het is nu een groot en modern akkerbouwbedrijf, waar zo'n 200 ha grond voor de teelt van pootaardappelen, consumptieaardappelen, tarwe, suikerbieten en uien wordt gebruikt. In 2003

---

werd deze historische hoeve verkozen tot Boerderij van het Jaar in de Hoeksche Waard. In 2010 zijn de schuur en het koetshuis van dit rijksmonument gerestaureerd.

8. Sluisendijk 2, Heinenoord, watertoren, Streekmuseum Hoeksche Waard

De watertoren van Heinenoord is de kleinste watertoren van Nederland en een rijksmonument. Hij is 18 meter hoog en uitgerust met een zogeheten ijzeren vlakbodem reservoir, dat door balken wordt ondersteund. De ronde bakstenen toren is aan de buitenkant voorzien van een ondersteunend fries van kleine decoratieve rondbogen onder het uitkragende waterreservoir. De watertoren is in 1910 gebouwd naar een ontwerp van ir. J. Smit.

De firma Visser en Smit in Papendrecht was destijds gespecialiseerd in de bouw van watertorens, waarmee tussen 1900 en 1930 23 plaatsen van leidingwater werden voorzien. Afgelegen boerderijen en woningen werden in het begin niet op het drinkwaternet aangesloten en moesten het nog een tijd met regen- en welwater doen. Smit had in 1902 al een watertoren in Oud-Beijerland gerealiseerd, die qua

exterieur op de watertoren van Heinenoord leek. Alleen de afmetingen van de torens verschilden aanzienlijk, wat te verklaren valt uit het verschil in omvang van beide dorpen. Het ten behoeve van de druk hooggelegen reservoir van de toren in Oud-Beijerland kon 200 m³ water bevatten, terwijl voor Heinenoord indertijd 50 m³ voldoende was. Oud-Beijerland kreeg in 1888 voor het eerst waterleiding en heeft bij elkaar wel drie watertorens met telkens grotere capaciteit gehad, waarvan er geen over is. De watertoren van Heinenoord behoort tot het industriële erfgoed en is sinds 1996 eigendom van het Streekmuseum Hoeksche Waard.

9. Westdijk 2, Heinenoord, fam. D. Snijders

Deze dijkboerderij op de hoek van de Goidschalxoordsedijk en de Westdijk is gebouwd tussen 1870 en 1875. Het verhaal gaat dat in de fundering van de gepotdekselde schuur nog resten zijn te vinden van een torentje dat eeuwen geleden op Goidschalkoord heeft gestaan om het rapalje een halt toe te roepen. Vanuit Goidschalkoord werd namelijk eeuwenlang een belangrijke veerverbinding over de Oude Maas naar Rhoon en Rotterdam vice

versa onderhouden. Deze kwetsbare 'grenspos' moest bewaakt worden tegen onwelkome indringers. Eind 19e eeuw woonde hier de familie Van Dalen, opgevolgd door het geslacht Dekker. Tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw woonde hier familie Van Vliet. Zij waren veehandelaren. Daarna raakte de boerderij buiten de agrarische bestemming. In de jaren negentig hield bewoner en beeldend kunstenaar Henk Kuizinga in de schuur exposities en op poëzieavonden droeg onder anderen de Hoeksche Waardse dichter en kunstenaar Bram Roza hier gedichten voor. Deze poëzieavonden waren de voorloper van het Bram Roza Festival dat jaarlijks in Nieuw-Beijerland wordt gehouden. Nu woont hier de familie Snijders.

hoort. Deze vlasschuur stond oorspronkelijk op het eiland Tiengemeten en werd rond 1900 verplaatst naar de huidige locatie. Beide panden zijn rijksmonumenten.

51. Molendijk 80, 78 en 76, Goudswaard, fam. J. Kolkman en fam. L.C. Kranenburg

De families Kolkman en Kranenburg wonen afzonderlijk in een wel heel opvallend pand. Het symmetrisch ingedeelde gebouw bezit een middenpartij met aan elke kant een herenhuis, spiegelbeeldig ten opzichte van elkaar. Het complex is in circa 1898 gebouwd in opdracht van de toenmalige gemeente Goudswaard. Het centrale bouwdeel is ontworpen als gemeentehuis met ter weerszijden een woning voor de burgemeester en de dorpsdokter. De dokter werd hier destijds aangesteld als gemeentarts, en hij diende alle minvermogende inwoners van Goudswaard gratis medische zorg te verlenen. Het imposante overheidsgebouw met zijn invloedrijke beambten en sociale regeling werd vroeger in het dorp ook wel spottend het Kremlin genoemd. Nadat het raadhuis door gemeentelijke herindeling zijn functie verloor, heeft het ondermeer onderdak geboden aan de gemeentesecretarie, een dependance van de Boerenleenbank en zelfs aan een schaatsmuseum. Het monumentale pand omvat nu drie particuliere woonhuizen. Het ensemble is aangewezen als beschermd dorpsgezicht waarvan het aanzicht niet veranderd mag worden. Het eerste woonhuis is altijd dokterswoning gebleven, het wordt nu bewoond door de familie Kolkman. In het aangrenzende

gebouw is hun apotheekhoudende huis-artsenpraktijk gevestigd. In het andere hoekhuis, de voormalige burgemeesterswoning, woont sinds 2008 de familie Kranenburg.

52. Molendijk 63, Goudswaard, korenmolen Windlust

De korenmolen Windlust is een zogeheten ronde stenen grondzeiler, hoog op de ver-brede dorpsdijk gebouwd om zoveel mogelijk wind te kunnen vangen. Omdat de wieken laag over het erf gaan is een afrastering naar de weg noodzakelijk voor de veiligheid van passanten; vroeger was zo'n afrastering vrijwel altijd een meidoornhaag. Paarden schrikken gemakkelijk van draaiende molenwieken en slaan er zelfs door op hol. Daarom werd ooit benedendijks een pad aangelegd voor de paarden die met wagens de molen moesten passeren. Gaandeweg is dat pad hier een echte straat geworden: de Beneden Molendijk. Deze stenen molen is in 1694 gebouwd met gebruikmaking van onderdelen van een eerdere standaardmolen die op dezelfde plaats stond. Het is de oudst overgebleven korenmolen in de Hoeksche Waard en een van de oudere nog bestaande stenen molens in Nederland. Windlust is een rijksmonument en behoort tot het vroege industriële erfgoed van de Hoeksche Waard. Tot 1945 maalde Windlust de door de boeren geteelde tarwe tot bakkersmeel en gerst en haver voor het vee. Erwtten en

bonen konden ook door de twee machtige koppels maalstenen tot veevoer worden gebroken. Aangedreven door de wind, leverden molens al vanaf de Middeleeuwen op milieuvriendelijke wijze goedkope energie. Windmolens waren al duurzaam ver voordat het woord in de mode raakte. Windlust heeft tot 1945 gemalen, maar raakte daarna in verval. Tijdens een restauratie in 1962 stortte een groot deel van de molen in, toch werd de molen weer opgebouwd. Op dit moment is de molen maalvaardig en maalt de molenaar graan op vrijwillige basis.

- 53. Havenkade 14, Goudswaard, fam. Bas Ampt**
Korendijk gaat ver terug in de geschiedenis van de Hoeksche Waard en wordt al in 1246 genoemd. Hieronder werd het grondgebied verstaan, dat nu Goudswaard heet. Dit land is tijdens de grote overstromingen in de Late Middeleeuwen verdrongen en in 1439 weer bedijkt als Oud-Corendijksche polder. Gouwaert was destijds een van de opgewassen eilandjes, waaraan het nieuwe land is aangewassen en waaraan de huidige naam Goudswaard is ontleend. De betekenis van de twee verschillende namen duidt wel op hetzelfde: er werd veel kostbaar en goudgeel koren op de bedijkte vruchtbare gronden geteeld. De eerste bebouwing ontstond ook hier bij de sluis in de dijk en de havenmonding aan de rivier het Spui. Binnendijks vormde zich een lintvormige nederzetting op de oostelijke oever van de kreek,

Uit: Eilandgeschiedenis in beeld, Streekmuseum Hoeksche Waard

het Sandee. Deze hofstede ligt op een prominente plaats op de hoek van de Molendijk, Westdijk en Havenkade. Op een kaart van de in 1698 bedijkte Leenenherenpolder, die in 1760 werd gemaakt in opdracht van de toenmalige ambachtsheer Lodewijk Rosmolen, is deze herenboerderij, die in zijn bezit was, precies zo afgebeeld. Maar ook op vroeg 17e-eeuwse kaarten stond op deze plaats al een boerderij. Sinds begin 20e eeuw boert hier de familie Ampt, die oorspronkelijk uit Zeeland afkomstig is. Bas Ampt, Digs zoon, drijft hier een gangbaar akkerbouwbedrijf van ongeveer 100 ha. In de afgelopen jaren is de monumentale boerderij grondig gerestaureerd. Het ambachtsherenhuis aan de dijk ligt onder een enorm schilddak met veel bergruimte, zoals vroeger voor de zaadopslag nodig was. De centrale voordeur in de classicistische voorgevel wordt benadrukt door geprofileerde stijlen en een horizontale kroonlijst. Aan weerskanten van de voordeur heeft altijd een leilinde gestaan. Let ook op de coupure in de buitendijk, waarin bij hoogwater vloedschotten kunnen worden geplaatst.

- 54. Achterweg 2, Goudswaard, 't Swarte Schaep, Leo en Eeke Bodegom**

Op een kaart uit 1575 van de in 1439 herdijkte Oud-Corendijksche polder staat op deze plaats al een boerderij met twee kapbergen getekend. De boerderij is eeuwenlang een gemengd bedrijf geweest. De laatste boeren die hier werkten waren de gebroeders Maaskant. De boerderij stond dan ook bekend als de Stee van Maaskant, niet in de laatste plaats van-

trekpaarden die uit liefhebberij worden gehouden en waarmee wordt gefokt. Dit bedrijf doet mee aan het akkerrandenproject van de Agrarische Natuurvereniging Rietgors, onder wiens aansturing in de Hoeksche Waard jaarlijks 500 kilometer van deze kleurige en bloemrijke agroranden wordt aangelegd. Ook wordt meegedaan aan een project om de terugkeer van verdwenen akkervogels, zoals de veldleeuwerik, te stimuleren.

Maaik Hage ontvangt in het kader van een educatieproject op het gebied van landbouw en natuur Met de klas de boer op regelmatig schoolklassen op de boerderij.

58. Oudendijk 12, Goudswaard, fam. H.R. Peltzer

Dijkhuizen en dijkboerderijen zijn bouwtypen die in de Hoeksche Waard, met meer dan vijfenvijftig bedijkte polders, veel voorkomen. Het aardige van dijkhuizen is dat vrijwel geen enkel huis op eenzelfde manier is ingedeeld, en dat ze over verrassende niveauverschillen en aan de kant van de polder over een weids uitzicht beschikken. Gedurende de watersnoodramp hebben de meeste dijkhuizen aan de

Oudendijk gedeeltelijk onder water gestaan, omdat de Eendragtspolder was volgelopen. In 1985 werd het oorspronkelijke dijkhuis op nummer 12 afgebroken. Op dezelfde plek werd onder architectuur van Buro Roos en Ros te Oud-Beijerland een nieuw dijkhuis opgetrokken in Oudhollandse stijl, maar met modern comfort en meer ruimte dan vroeger gebruikelijk was. Waar mogelijk werd ook gebruikgemaakt van de originele bouwmaterialen. De karakteristieke woning is op ambachtelijke wijze afgewerkt en bezit alle genoemde voordelen van een dijkhuis. De ramen kunnen met donkergroen geschilderde houten luiken worden geblinderd, precies zoals dat vroeger hoorde te zijn. Voor het huis en in de kruidentuin staan enkele zeer oude fruitbomen, die in 1953 het zoute water hebben doorstaan.

59. Oudendijk 36, Goudswaard, fam. J.P.M. van Vugt

Deze hofstede is in 1890 gebouwd door de Sint Anthoniusstichting te Rotterdam en valt op door de voorname uitstraling. De grote schuur met de zijlansdeel behoort tot de Vlaamse schuurgroep, die eind 19e eeuw populair was in de Hoeksche Waard.

Oorspronkelijk waren de zijgevels van de schuur opgetrokken in zwart geteerde, gepotdekselde houten planken, zoals destijds gebruikelijk was. In de loop van de 20e eeuw zijn de schuurgevels versteend. De enorme schuurkap met wolfseinden is met riet gedekt.

Boven de dubbele mendeuren in de voorgevel van de schuur zorgt een halfmond gietijzeren bovenlicht voor lichtinval in de langdeel, die erachter in de linker zijbeuk ligt. In de linkerzijgevel van de schuur bevinden zich nog de dubbele dorsdeuren, waarachter zich de dorsvloer bevond. Ondanks het feit dat er al decennialang geen koeien meer worden gehouden, is in de rechterzijbeuk de originele grupstal nog aanwezig. In de schuur zijn tegenwoordig koelcellen

gebouwd voor de opslag van aardappelen. Het excentrisch ten opzichte van de schuur geplaatste woonhuis is in classicistische stijl gebouwd en heeft een zadeldak met wolfseind, gedekt met gesmoorde Hollandse pannen. De horizontale lijstgevel met kwartrond ingezwenkte hoeken is symmetrisch ingedeeld. Het zijn allemaal streekeigen karakteristieken van de Hoeksche Waardse boerderijbouw uit die periode. De luxueus geprofileerde kozijnen van de licht getoogde ramen en de hardstenen stoep voor de gedecoreerde centrale voordeur geven de hofstede echter de allure van een buitenplaats. Toch hebben we hier nog steeds te maken met een groot akkerbouwbedrijf, waar aardappelen, graan, uien, suikerbieten en wortelen worden geteeld. In de landschappelijk ingerichte voortuin staan verschillende uitheemse bomen en sierheesters op een groot gazon, dat nog van het erf wordt afgescheiden door een heg, zoals vroeger nodig was om eventueel loslopend vee uit de tuin te weren. Op het erf staat vanouds een wagenkeet.

60. Oudendijk 1, Goudswaard,

Agatha Johanna Hoeve, fam. J.W. Kooij

Het woonhuis met tuitgevel en een met Oudhollandse pannen gedekt zadeldak werd eind 18e eeuw gebouwd. Eind 19e eeuw werd de schuur van dit hallenhuis afgebroken om plaats te maken voor een bredere en hogere schuur van het type zijlansdeel. De moderne praktische schuur werd zodanig tegen het bestaande woonhuis aangebouwd, dat het huis uit het midden van de schuur kwam te liggen en een deel van de schuurvoorgevel vrij bleef voor de dubbele inrijdeuren die toegang geven tot de lansdeel.

De hoge en brede schuur behoort tot de Vlaamse schuurgroep, die voor de Hoeksche Waard zo kenmerkend is geworden. De schuur is geheel in baksteen opgetrokken en het zadeldak met wolfseinden is met pannen gedekt. Men was met recht onder de pannen, wat minder brandgevaarlijk was dan de gebruikelijke rieten dakbedekking. In de dubbele mendeuren zit nog een klinket, een mandeur, zodat de grote schuurdeur niet telkens geopend hoeft te worden als er iemand uit of in moet. De lansdeel krijgt lichtinval door het halvemaanvormige bovenlicht boven de inrijdeuren. Voor de voorgevel van het woonhuis staat een monumentale leiknotlinde. Rond 1840 kwam Arij Kooij van 's-Gravendeel om als eerste Kooij op de Agatha Johanna Hoeve in de Oud-Corendijksche Polder te gaan boeren. Met Jan Willem Kooij zit nu de vijfde generatie Kooij aan het roer van dit 46 ha grote akkerbouwbedrijf. Hij trouwde in 2007 met Greet Kooij, afstammeling van Cornelis Kooij, een broer van Arij Kooij. In wisselbouw worden aardappelen, suikerbieten, uien en wintertarwe geteeld. Rond 1980 werd een nissenhut op het erf gebouwd als onderkomen voor het in omvang en aantal groeiende machinepark. In 1995 volgde een loods voor de opslag en koeling van de aardappelloogst. Een nissenhut is een loods die bestaat uit een half rond gebogen dak van golfplaat. De voor- en achtergevel zijn opgemetseld of bestaan eveneens uit golfplaat. De hut dankt zijn naam aan Peter North Nissen (†1930), een Canadese luitenant-kolonel, die de hut tijdens de Eerste Wereldoorlog in 1917 uitvond.

61. Oudendijk 72, Goudswaard, Le Papillon, fam. F. van Amen

Na de voltooiing van een bedijking boden de dijken een hoge en droge vestigings-